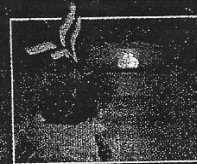

צומת השרון

יום חמישי, ט' באבול, 26.8.04, גיליון 1127

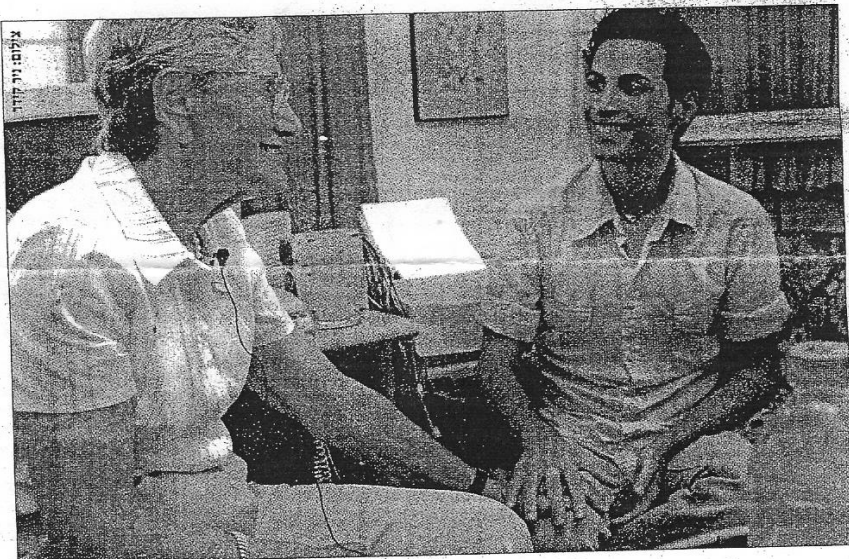

קליניקה לטיפול
זוגי ומשפחתי
ברמת השרון
כניסת הכרות ללא תשלום
052-8656359
03-5479962

רחל שדה (M.A) מטפלת זוגית ומשפחתית מוסמכת

חלום ליל קייץ

מצגות פאנורפונינט על מסכי פלזמה, עשרה תלמידים בכיתה, שיחות ועידה מצולמות עם ראש העירייה. כנצ'דיה? בעיני ראשי הערים, ועדי ההורים ומועצות התלמידים, זהו בית הספר האוטופי מבחינים? תלמדו על זה בשיעורי היסטוריה (נצחיה יעקב, עמ' 26)

הצגת בכורה

רות אליעד הרגה באושוויץ את בתה הבכורה כדי שלא תעלה על שולחן הניסויים של דוקטור מנגלה. שי קדימי מגלם את דמותה בהצגה שכתב וביים. בשבוע שעבר הם נפגשו ביוזמת "צומת השרון" (לידור גולדברג, עמ' 54)

משחקים מסוכנים

אמן של דורון (ושם בדון), מורה בכיתה בכפר סבא, זוממה לפגישה רחובה אצל פקידת לשכת הסעד, רה או גרהמה לגלות כי הנהלת בית הספר שבו למד בנה החלווה בלשכת הסעד שהוריו מזווחים אחרו. הסיבה הילד הוריה מכנסים לחברו. עפשו כולם מתוצלים (שי בלוממן, עמ' 31)

הממליץ של צור חכמון במכרז לתפקיד דובר עיריית הוד השרון, קיבל ומקבל ממנו עבודות (34)
זדה מבקר עיריית הרצליה: מחלקת הביטחון מבזבזת כספים ללא אישור ובקרה (37)

רות אליעזר: "איש האס.אס שאל לשמי וענית לו שם של זמרת ידועה מצ'כיה, 'ארמילה גובוטובה'. 'את יהודיה?'. הוא שאל. 'לא',

מגילת רות

רות אליעזר, היום בת 82, הרגה באושוויץ את בתה התינוקת כדי שלא תעלה על שולחן הניסויים של דוקטור מנגלה. שי קדימי, שחקן צעיר, מגלם את דמותה בהצגה שכתב וביים בבית צבי. הוא לא ידע שהיא בחיים, היא הגיעה להצגה והכל חזר אליה. בשבוע שעבר הם נפגשו ביוזמת "צומת השרון"

לידור גולדברג

בתום 65 רקות של "מאניה" הצגת היחיד שהעלה שי קדימי באחד מערבי שני לפני כחודש בבית הספר למשחק בית צבי, קשה היה למצוא באולם הקטן אדם נטול מטפחת אף. כולם ניגבו רמעות בדרך לפתח היציאה, חלקם רימי ממים ממתרגשות, אחרים חילקים ביניהם את החוויה. רק אישה אחת מכוונת לשארית האולם: מספר רקות ישיבה כך מכונסת בעצמה, ואקמת ממקומה מושבת בשורה החמישית בקהל ופסעה לעבר הכמה. היציאה לאויר הלח של רמת גן נדחתה לטובת חיבוק ממושך עם השחקן הצעיר שזה עתה סיים את המונולוג שלו וגרף תשואות סוערות. שני הורים לא האפקו, והדמעות ולגו מעצמו, "בזמן ההצגה פתאום משמתי מפיו את הסיפור האישי שלי, והתקלתי לבכות", משמעות רות אליעזר בת ה-82 מבית יצחק את האירוע הדרוש, כשהתדרש שחלף מאז לא מקוה את עצמת רגשותיה. "זה היה כל כך מרגש לראות אותו מגלים אותי, אני לא אשכח את הילד הזה לעולם".

אליעזר חתמה בת 17 כשנאלצה לעזוב את בית הוריה בעיר אוסטרבה שבצ'כיה, עם תחילת הכיבוש הנאצי בי 1939. היא סרדה את השואה והגיעה לישראל כשהיא נוצה רת סוד נורא. במשך שנים הסתירה גם מילדיה, שנולדו מאוחר יותר בארץ, כיצד הרגה את בתה התינוקת מתוך קנאים, כדי שזו לא תיטול חלק בניסיוני השטניים של ד"ר קטור יוזף מנגלה. לבסוף, בשנת 90, העלתה את הסיפור על הכתב והוציאה אותו כספר שיצא בספריית פועלים (לאחרונה יצאה מהדורה מחדשת בכריכה רכה), אחרי שבכתבה אותו בנרמנות ותירגמה לעברית. הספר זכה לתרגום מים בשלוש שפות נוספות, צ'כית, אנגלית ואיטלקית. שי קדימי בן ה-25 לא קרא את ספרה של אליעזר. רק כשהתחיל להתכוון לפרויקט הגמר שלו בבית צבי, והחזי לייט ללכת על הצגת יחיד שמספרת על ניצולת שואה נתקל בסיפור המצמרד במסגרת תחקיר שערך ביר ושם אלא שהסיפור נשאר או בגדר שמעיה בלבד, מעין פולק לוד, ואף אחד מעובדי יד ושם או ניצולי שואה איתם נפגש לא סייע לו לדעת מיהו בריוק האשה בה מדובר והאם ער דנה בחיים.

כחיעור מידע מדויק, עיבר קדימי את הסיפור ששמע ובנה רמות של ניצולה בשם מאניה, שאחותה הרגה את בנה הפעוט בדרך לתאי הגזים מחשש פן ישמש כלי לגיטימיות של הדוקטור המפלצתי. רק כמה ימים לפני שעלה לתת את השואה שלו על הכמה, לא היה לו עוד שמץ של מושג שהאישה שמשמשת לו השראה חיה בארץ. כשנודע לו שלא רק שהיא קיימת, היא אף הגיעה לחוות בו, לוח היה צגנת שלו שונה במיוחד לרגל האירוע.

את החובר עשתה מכרה של אליעזר, שהוריעה לה רק יום לפני את ההצגות, שהיא מוכרחה לנסוע איתה למחזרת לצפות במחזה על השואה. המכרה לא בישרה לה שהיא עתידה להיחשף שם אל סיפור חייה. בערב ההצגה נכנסה אליעזר לאולם הקטן בבית צבי והתיישה בקהל ממש כמו יתר עשרות הציפים. רק רגע לפני שהמסך עלה התכשר קדימי באמצעות אותה מכרה שבמרכז השורה החמישית וישבת נשוא המחזה שלר בגודל טבעי. קדימי היה נסער. "זהו זה! אתה בקהל", הוא מתאר את הדרמה מהווית שלו, "זהו זה! אתה עניקית. פחדתי, חששתי. עד אז לא פגשתי אתה ולא דיברתי איתך. פחדתי גם שאפגע בה, שהי סיפור יהיה מוגזם מדי. בהצגה שונרים עוד שלושה סיפורים שבניתי על בסיס עדויות של ניצולי שואה, וכי שרתתחלתי את הסיפור שלה היו לי ממש דפיקות לב. אני זוכה על הכיסא על הכמה, מודע בתוך הרמות שלי ומישייר מבט רק אליה".

אליעזר מצדה, עריין לא הכינה בשלב הזה למה חברתה סחכה אותה עד רמת גן כדי לראות דווקא את ההצגה הזאת. "עני שהוא לא התחיל לספר את הסיפור על הילד", היא אומרת, "עוד לא הבנתי. כשהוא הגיע לסיפור הזה פתאום פרצתי בככי. ראיתי את כל חיי לגנד עיניי. כל כך הודיהתי אותו, כל כך הבנתי אותו".

מכאן ניהל קדימי את הופעתו כמעט כדילוג אישי בינו לבין האישה שבקהל. היא לחשה לו, רומעת מתרג" שות, מהנהגת בראשה, הוא מישיר מבט רק אליה ומאותת שהפנים את אישורה. "בעודת קשר העין קיבלתי את האישי שורים לנשום ולהמשיך בהצגה", הוא אומר.

חוות בעריסה

כשבולע עשבר, כביתה הצנוע שבכית יצחק, נפגשה אליעזר בשנית עם קדימי, הפעם לצורך הכתבה. ארבע שעות של שיחה משותפת עם אירוח מופתי תמצית חיים גרושי אירועים והסגירו רגשות עזים בין השניים. ההתרגשות היתה עצומה. נרמה ששעה אחת של הצגה רקמה קשר חזק שלא יתנתק.

גם מי שמעמדות מאות סיפורים של ניצולי שואה לא יוכיח לו להישאר אישיים לסיפוריה של רות אליעזר. היא נולדה ב-1922 בצ'כיה, בעיר אוסטרבה, וכשהיתה בת חצי התגרשו הוריה ואמה עזבה את הבית. שנים מאוחר יותר, בשור הקרבות, חיפשה את אמה ברחבי צ'כיה, ולא מצאה. בטפטפטר 1939, ממש עם פרוץ המלחמה ופלישת הנאצים לצ'כיה, נאלצה משפחתה לעזוב את אוסטרבה. "זה היה הטרנספורט הראשון בתולדות השואה לרעתי, שכמעט לא ידוע", מספרת אליעזר. "שלחו רק גברים יהודים למחנה"

שי קדימי: "זהו זה! אתה בקהל, וההתרגשות היתה עניקית. חששתי. עד אז לא פגשתי אותך. פחדתי שאפגע בה, שהסיפור

עניתי. הוא ביקש להעביר אותנו למחנה חולים בבירקנאו, וכך הגענו למחלקת הניסויים של יוזף מנגלה"

"לא דיברנו רק בכינו. היה מאוד דרמטי". וות אליעזר ושי קדימי צילום: ניר קירד

להיפגש עוד, אבל אליעזר כבר היתה בהריון ממנו. האיש אגב ניצל, וחי עד היום בצ'כיה. באישורי התיירה אליעזר הורה עם יהודיה בשם בר"טה, שגם היא היתה בהריון. השתיים נשלחו לעבודות כפייה בהמבורג המופצצת וההרוסה, וקיבלו הוראה לזהות חיל לפנות את ההריוסות. "הביאו אותנו למחנה נשים שבו המפקדת היתה אישה אימה", נזכרת אליעזר. "פתאום שמענו ברמקול פקודה שעל כל הנשים הורות להתקבץ במי קום. מסוים. ברטה ואני השגנו. השמועה היתה שפגוע לבית החולים ללדת. אני עברתי כבר את אושוויץ, וידעתי שזה לא נכון. המפקדת ישרה, צריף לא רחוק מאיתנו, והי חלטי לאזור אומץ ולרפוק ברלת המשקר שלה. היא היתה מפתעת כשהעתי להיכנס. אמחתי לה, 'אופסים את כל הנשים שבהריון ורוצים לקחת אותן לבית החולים, אבל ברטה, אחותי, עומדת ללדת'. הייתי חייבת לשרק ולהגיד שברטה היא אחותי. המפקדת גערה ונתנה הוראה שגפרי נה למחלקה. כל שאר הנשים נשלחו ככל הנראה לאושוויץ. למחרת ברטה עדיין לא ילדה, ואו הכנתי שאנחנו עולות על הרכבת חזרה לאושוויץ". התובנה ששקר מסוכן אחרי לא עבר לא הוריתה את רמת המוטיבציה שלה להישיר, ולכן ייצרה שקר חדש. "התקרר בתי לאיש אס.אס שישב ליד שולחן", היא ממשיכה לומר. "הוא שאל אותי לשמי וענית לו שם של זמרת ירועה מצ'כיה, 'יארמילה נובלשנה'. 'אבא יהודי', הוא שאל. 'לא', ענית. 'אמא יהודיה', 'לא'. 'את יהודיה', 'לא'. ידעתי שזה רגע מאוד גודלי. הוא ביקש להעביר אותנו למחנה חר"

אבי, שבינתיים התחתן בשנית, חלה בשחפת והחלטנו לבי רוח כל המשפחה. עברנו לכפר פווריצה, שכרנו סם בית ועברנו שנתיים כפועלים חקלאים מן השורה אצל משפחת איכרים. עברנו בשרה וחלבנו פרות. היינו היהודים היחידים שם, וכל הכפר הכיר אותנו. אני ניהגתי באקורדיון בתזמורת של הכפר, 12 נגנים ואני האישה היחידה. חיו לנו חיים נהדרים, עד שמישהו הלשין עלינו וקיבלנו הוראה לעזוב את האזור ולהגיע לנקודת איסוף כעיר ברנו. כל הכפר ליווה אותנו לאוטובוס, והכוזר אפילו נתן לנו את כרכתו. מברנו הועברנו לטריינושטט, ואחרי כשבועיים הופרתי מאבי, אישתו ואחותי". אליעזר לא ידעה לאן נשלחו בני משפחתה ומה עלה בגורלם. לפני כ-15 שנה קיבלה מכתב מצ'כיה ללא זהות השר, ובו עמד מספר בלתי מוזהה שעליו היה צילום של פתק בצ'כית. אליעזר ויהודה מיד את כתב ידו של אביה. בפ"תק, שורק אביה מבקע לחלון קרון בו הובלה המשפחה ושי נמצא עדי יד אחת מפועלי הרכבת, נכתבו: "יהודים, אצילו את עצמכם. רוצים להרוג אותנו. תשמרו על בתי רחם שני שארה בטריינושטט". בהמשך הוסיף האב כי במהלך הנסיעה ברכבת רצחו הנאצים את אמה הורגת של אליעזר ואת אחותה, שאותה אף הספיקו לאנוס בתוך הקרון רגע לפני הוצאה ניסיונית לברר כיצד הגיע אליה המכתב העלורק את העובדה שכאמור פועל רכבת הוא שמצא את הפתק, אולם עד היום טרם גילתה מי שלח את המכתב. בטריינושטט הכירה אליעזר בחור מהעיר ברנו, חוטב עצים שעבר בהכשרה. לאחר שנה וחצי הם התחתנו, ונשלי חו יורד לאושוויץ. הסלקציה הפרידה ביניהם והם לא זכו

יהיה מוגזם מדי. היו לי ממש דפיקות לב. אני יושב על הכיסא על הבמה, מזיע בתוך הדמות שלי ומישור מבט רק אליה"

